

РЕЗЮМЕТА

на научните публикации на гл. ас. д-р **Недялко Вълканов Вълканов**, катедра „Финанси“, Икономически университет – Варна, за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност “доцент” в професионално направление 3.8 „Икономика“, научна специалност „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка (регулиране и нормативно съответствие в банковото дело)“, обявен в ДВ, бр. 38 / 2019 г., с. 76.

Научни трудове за участие в конкурса за академичната длъжност „доцент“

I. Монография или равностойни публикации по чл. 62, т. 3 от ПУРПНСЗД в ИУ - Варна

Общ номер	Номер в група	Заглавие Резюме
8	1	<p>Вълканов, Н. (2019) Compliance в помощ на финансовото регулиране. Варна: Наука и икономика, Библиотека „Проф. Цани Калянджиев“, книга петдесет и девета, ISBN 978-954-21-0994-5, 335 с.</p> <p>В монографията се разглежда осъществяването на дейността compliance. С този обобщаващ термин се назовава съвкупността от политики и механизми, предприемани и прилагани от институциите във финансовия сектор с цел постигане на съответствие с изискванията на нормативната и регулаторната база и с възприетите стандарти за правомерно поведение.</p> <p>Проблематиката е представена в светлината на последната голяма финансова криза и случилите се покрай нея събития, свързани с дефектиране на отделни финансови инструменти, допускане на драстични случаи на неправомерно поведение, невъзможност за качествена саморегулация, както и съпътстващия провал в дейността на надзорните институции.</p> <p>Последвалата промяна в регулаторната среда обременява до голяма степен финансовия сектор със значими разходи по внедряване на новите нормативни изисквания. В ролята им на допълнителни предизвикателства пред финансовите институции се очертават нарасналата значимост и тенденцията за гранулиране на отделните разновидности на операционния риск и появата на финтех сектора. Всичко това води до извода, че осигуряването на съответствие в съвременни условия става все по-често на твърде висока цена, която невинаги може и невинаги следва да бъде количествено остойностявана.</p>

	<p>Изследователската теза е, че постигането на по-висока compliance ефективност може да бъде предпоставка за подобряване на вътрешния самоконтролен механизъм, а оттам и за осигуряване на по-добра превенция на риска от изпадане в несъответствие, както и за по-успешно справяне с регулаторния натиск. От тази гледна точка са разгледани и основните варианти за позициониране на compliance структурите в банковите и небанковите финансови институции, анализирани са техните компетенции на стратегическо и оперативно равнище, представена е и същността на compliance функцията.</p> <p>Особено внимание е отделено на връзката между корпоративното ръководство, риск мениджмънта и политиките по осигуряване на съответствие, които все повече се възприемат в единство, като compliance дейностите все по-често биват третираны като ключови компоненти от единния вътрешен контролен механизъм. Нарастващото значение на compliance води до формиране на мнение за неговото платформено присъствие, представено чрез концепцията за платформен compliance модел /СаарP/.</p> <p>В качеството им на ключов генератор на промяната са разгледани новите високотехнологични решения от сферата на информационните технологии, променящи облика на голяма част от вътрешните контролни процеси. Особено внимание е обърнато на RegTech и SupTech фирмите, взаимодействието с които се оказва печелившо не само за финансовите посредници, но и за техните регулатори. Отчетена е също така и фундаменталната значимост на личностния морално-етичен фактор, чиято значимост е разгледана през призмата на провежданите политики в областта на съответствието.</p> <p>Изследването се базира на публично достъпна информация и проучване, обхващащо над 100 от най-големите финансови групи с глобално присъствие, както и над 160 технологични компании. В отделни приложения са представени моделите за позициониране на compliance структурите в изследваните финансови институции, основните задължения на ръководителите на compliance звената, графичната интерпретация на платформената compliance концепция, както и основна информация за дейността на някои от водещите доставчици на високотехнологични решения в изследваната област. Към книгата е приложен речник с дефиниции на някои от използваните в текста специализирани понятия.</p>
--	--

II. Монографии и студии по чл. 62, т. 4 от ПУРПНСЗД в ИУ – Варна

Общ номер	Номер в група	Заглавие Резюме
9.	1.	<p>Вълканов, Н. (2019). Банковата система и прането на пари, Варна: Е-Литера Софт, ISBN: 978-954-2912-77-4, 196 с.</p> <p>Книгата е посветена на актуалната напоследък проблематика за изпирането на пари чрез банковата система. Намиращите все по-чест обществен отзвук случаи на нелегални мултимилиардни парични трансфери, неправомерни офшорни операции, укриване на данъци неминуемо поставят черно петно върху световната банкова система. Нещо повече, замесени в повечето случаи са именно едни от най-големите световни банкови гиганти.</p> <p>Изследването се фокусира върху българската банкова практика, която също не е защитена от подобен род дейности. Акцентира се върху дейността на опериращите в страната ни банки, повечето от които са субсидиари на големи европейски банкови групи. Направен е анализ на промените в специализираното европейско и българско законодателство, настъпили през последните години.</p> <p>Процесът по изпиране на пари е онагледен чрез няколко групи от примери, систематизиращи някои от най-често прилаганите техники за узаконяване на инкриминирани капитали посредством кредитните институции – касови и безналични операции, офшорни трансфери, кредитна дейност, операции с други финансови услуги, в които банките участват като междинно звено в схемите за изпиране на пари. Отчетени са и най-актуалните тенденции, свързани с използването на виртуалните платежни системи и криптовалутите.</p> <p>Противодействието от страна на банковата система са изследва чрез анализ на прилаганите базисни практики за клиентската идентификация и наблюдение на операции, както и на организацията на дейностите за постигане на нормативно съответствие в тази насока. Представен е вариант за тестване и извеждане на скорингова оценка на банковия продуктов асортимент за уязвимост към изпиране на пари. Специално внимание се обръща на възможностите за превенция на стратегическо равнище чрез обособяване на специфични банкови центрове за противодействие на изпирането на пари.</p>

		<p>Предложен е концептуален модел за единно третиране на всички рисково базирани подходи срещу изпирането на пари в рамките на модела „AML рискова матрица“. Посочени са и някои конкретни оптимизационни възможности, свързани с постигането на по-ефективна превенция.</p>
10.	2.	<p>Георгиев, Л., Н. ВЪЛКАНОВ (2014). Финансово посредничество. Варна: Стено, ISBN 978-954-449-764-4.</p> <p>Авторово участие: глава втора (подпараграф 2.2.3 Теория на Шолтенс и Ван Венсвийн, основана върху парадигмата за създаване на стойност чрез риск-мениджмънт), с. 59-61; глава девета (подпараграф 9.3.1 Извънборсови пазари), с. 225-227; глава десета (подпараграф 10.2.2 Бизнес моделът Bancassurance), с. 246-250; глава десета (подпараграф 10.5.1 Хедж фондове), с. 260-265; глава единадесета. Регулиране и надзор на финансовия сектор, с. 272-306.</p> <p>В книгата се анализират основните аспекти, характеризиращи теорията и практиката на финансовото посредничество. Тематиката е особено актуална в съвременни условия поради необходимостта от преосмисляне на институционалната структура и регулирането на финансовите системи в контекста на глобалната финансова криза от 2007-2008 г.</p> <p>Монографията е структурирана в три части. В първата са разгледани природата на финансовите пазари и пазарните дефекти, теоретичните основи на финансовото посредничество и неговата институционална структура. Втората част е посветена на моделите на организация (пазарно- и банково базирани) и закономерностите в еволюцията на финансовите системи. В третата част е разгледано институционалното многообразие на финансовите посредници.</p> <p>В представената в подпараграф 2.2.3 от глава втора систематизация на теория на Шолтенс и Ван Венсвийн (2003 г.) рискът и неговото управление се дефинират като генериращи стойност елементи в контекста на допускането за динамика и постоянно развитие на пазарите.</p> <p>Посветеният на извънборсовите пазари подпараграф 9.3.1 от девета глава представя появата и историческото развитие на извънборсовите пазари (OTC-markets) и по-специално на извънборсовия NASDAQ.</p> <p>Разгледаният в подпараграф 10.2.2 на глава десета бизнес модел Bancassurance представя комбинирането на</p>

		<p>традиционните застрахователни методи за продажби с банковите дистрибуционни канали. От своя страна, в подпараграф 10.5.1 на същата глава хедж фондовете са разгледани като слаборегулирани частни инвестиционни фондове, излизаци извън обсега на голяма част от регулативните норми, прилагани спрямо конвенционалните инвестиционни схеми.</p> <p>В Глава 11 се отделя внимание на проблемите, свързани с регулирането и надзора на финансовия сектор. Представени са основните предпоставки за регулиране на финансовия сектор при отчитане ключовата значимост на системния риск и наличието на финансови институции, попадащи в категорията „твърде големи, за да фалират“ (too big to fail). Представена е систематизация на дейностите, попадащи в обхвата на формализирания контрол над финансовите институции, както и на съдържанието на категорията „регулаторен режим“. Предложени са четири основни варианта за институционално позициониране на регулаторните инстанции. В обобщен вид е представена институционална структура на регулаторните агенции в някои от най-големите икономики, както и на равнище Европейски съюз.</p> <p>Базисният регулаторен инструментариум е разгледан през призмата на пет ключови критерия, свързани с неговия обхват, покритие, насоченост, време и място на прилагане. В контекста на следкризисната регулаторна реформа е изведено твърдението за необходимостта от нов поглед към финансовото регулиране на базата на фокусиране на системно равнище, конкурентен неутралитет и отдаване значение на пазарната самодисциплина в рамките на цялостния регулаторен режим. В тази връзка е направена съпоставка между подходите за финансово регулиране на микро- и макроравнище, като особено внимание е обърнато на спецификите на макропруденциалното регулиране.</p> <p>Систематизирана е основната дейност на някои от най-значимите наднационални институции, формиращи стандарти в областта на финансовото регулиране.</p>
11.	3.	<p>Георгиев, Л., Ст. Вачков, Н. ВЪЛКАНОВ, Ан. Ямболов, Конкурентност и стабилност на банковата система в България (2017). Варна: Наука и икономика, 2017, ISBN 978-954-21-0940-2</p> <p>Авторово участие: глава втора. Метрика и приложения в емпиричните изследвания, с. 44-78.</p>

	<p>Предмет на изследването е връзката „конкурентност-стабилност“ в банковата система, а обектът е банковият сектор в България. Целта е да се оцени до каква степен конкуренцията на банковия пазар в страната оказва влияние върху стабилността на кредитните институции и банковата система като цяло. Анализът показва наличието на положителни връзки между конкуренцията на банковия пазар и показателя Bank Z-Score, измерващ т.нар. разстояние до фалит на банките. На тази основа се представят доказателства, подкрепящи хипотезата „конкурентност-стабилност“. Резултатите са получени на база изследване влиянието на важни индикатори за концентрация на банковата система (като индекс на Хърфиндал-Хиршман и нетен лихвен марж). В емпиричния модел са включени специфични за банковата система индикатори – размер на банките, резерви за загуби от заеми, съотношение разходи-приходи, както и макроикономически фактори – ръст на БВП и спред между дългосрочните лихвени проценти в България и Германия.</p> <p>В структурно отношение разработката е конструирана в пет глави. Първата формира теоретичната рамка на изследването. Втората глава е насочена към проблематиката за измерване степента на банковата конкуренция и финансовата стабилност на кредитните институции. Третата глава е посветена на две съвременни измерения на конкурентостта и стабилността в банковата индустрия. Четвъртата част анализира развитието на банковата система в най-новата история на България, а в глава пета е осъществено емпиричното изследване.</p> <p>В авторовата част от изследването се акцентира върху възможните количествени подходи за остойносттаване на зависимостта „конкурентност-стабилност“. Основните параметри, на базата на които са подбрани използваните в изследването индикатори за оценка, включват равнището на банковата конкуренция чрез остойносттаване нивата на концентрация и ценово поведение на банките, както и равнището на стабилност на банковата система чрез измерване качеството на банковите активи, състоянието на ликвидност и платежоспособност и вероятността от настъпване на фалит по отношение на дадена банка.</p> <p>Анализираните количествени методи за оценка на банковото представяне са подбрани при отчитане на „традиционния“ инструментариум за измерване на банковата конкуренция и стабилност, включване на комплексни многофакторни индекси,</p>
--	---

		<p>прилагане на някои от най-новите методологии за количествен анализ, както и при отчитане на възможните модификации на количествения инструментариум с цел адаптирането му към спецификите на изследваната банкова система.</p> <p>По-конкретно, подходите за измерване на банковата конкуренция са разгледани в три категории – индикатори за концентрация, индикатори за пазарна мощ и ценово поведение на банките, както и индикатори, базирани върху лихвения спред. От своя страна, оценяването на банковата стабилност е анализирано чрез индекса Bank Z-Score, индикаторите за измерване качеството на кредитния портфейл, групата индикатори за ликвидност и платежоспособност.</p> <p>Представена е систематизация на заключенията в отделни емпирични изследвания на релацията „конкурентност-стабилност“, проведени спрямо отделна страна или на група от страни.</p>
12.	4.	<p>Вълканов, Н. (2013). Същност и позициониране на дейността “AML Compliance” в архитектурата на съвременната банкова организация // В: Сборник студии „Финанси и устойчиво развитие“. Варна: Наука и икономика, ISBN 978-954-21-0661-6, с. 314-358.</p> <p>В последно време изпирането на пари чрез финансовите, и в частност банковите, институции се откроява като един от най-значимите проблеми пред световната финансова система. Характерът на тази престъпна дейност изисква необходимост от инициативи за комплексно противодействие на глобална основа, водещ участник в които следва да бъде именно банковият сектор. Същевременно световната практика от последните години свидетелства за все по-нарастваща значимост на специализираните вътрешнобанкови служби за противодействие срещу изпирането на пари и попадащите в техните компетенции превантивни механизми, обобщени с термина „AML compliance“.</p> <p>Изследователската цел е анализ на организацията и позиционирането на дейностите по противодействие изпирането на пари в специализираните вътрешнобанкови служби. Разгледани са различни варианти за тяхното структурно окомплектоване под формата на специализирани AML центрове. На тази база се предлага вариант за систематизация, включващ няколко алтернативни варианта, всеки от които е подложен на коментар и оценка.</p>

		<p>Класифицирането на подходите за обособяване на AML compliance центрове е в унисон със структурите на универсалните търговски банки, с оглед на тяхната роля като доминиращ тип финансов посредник в българската икономика.</p> <p>Обърнато е специално внимание върху интегрирания подход при прилагането на съвкупността от превантивни практики и механизми, но също така и на мотивите за осъществяване на ефективна AML compliance дейност, които са сведени до нормативен, избягване на санкции и вътрешен.</p> <p>По отношение на българската банкова система са предложени четири възможни варианта за структуриране на банковите AML compliance звена – базисен, разширен, специализиран и интегриран. Отбелязана е необходимостта от отчитане на специфичния национален фактор, обобщаващ проявлението на отделни слабости в превантивния механизъм на национално равнище.</p>
13.	5.	<p>Вълканов, Н. (2016). Чрез Compliance мениджмънт към регулаторна ефективност във финансовия сектор. // В: Сборник студии, „Финансовата наука – между догмите и реалността“. Варна: Наука и икономика, ISBN 978-954-21-0902-0, с. 400-445.</p> <p>Глобалната финансова криза от 2007-2008 г. разкрива редица проблеми в сферата на финансовото регулиране. Неспособността на регулаторните агенции да се справят с комплексната финансова среда, изразяваща се в сложни за регулиране продукти, пазари и дори цели пазарни сегменти, поражда усещането за допуснат регулаторен провал, намиращ отражения на различни равнища. Постепенно се налага и визията за необходимост от нов поглед спрямо постигането на регулаторна ефективност.</p> <p>Обект на анализ в изследването са стимулите за постигане на ефективна вътрешна саморегулация на ниво отделна финансова институция чрез механизмите на compliance политиката. Фокусът е поставен върху цялостния финансов сектор, въпреки че на много места анализът е доминиран от практиката на банковите институции. Това е наложително поради по-високата им системна значимост спрямо всички останали участници във финансовата система. Основната изследователска цел е извеждането на доказателства в подкрепа на тезата, че вътрешната осъзнатост по отношение въвеждането и прилагането на политики от сферата на compliance е основа за</p>

		<p>постигане на регулаторна ефективност във финансовия сектор.</p> <p>Изследователските задачи обхващат позиционирането на compliance в пространството между регулаторната принуда и вътрешната инициатива, аргументиране на хипотезата за compliance като ключова предпоставка за съвременната саморегулация във финансовия сектор и определяне на факторите, установяващи приемливата цена на ефективната compliance дейност.</p> <p>Студията е структурирана в четири части, акцентът във всяка от които е поставен върху отделен аспект от сферата на финансовото регулиране по време на финансовата криза и в периода след нея. Първата част е посветена на регулаторния провал, допуснал появата на високорискови полета на дейност в обхвата на финансовия инструментариум, нерегулирани доставчици на финансови услуги (като например „сенчестото банкиране“), проявлението на „граничния проблем“, провалът на агенциите за кредитен рейтинг и т.н. Втората част разглежда следкризисното регулаторно преформатиране, свързано с промените в регулаторната рамка на институционално и нормативно равнище. Изтъква се значимостта на макропруденциалното регулиране в качеството му на основен инструмент за противодействие на системния риск. Третият ключов акцент в студията е поставен върху системата за осигуряване на нормативно съответствие при финансовите институции, дефинирана като „инстанцията compliance“. Отчетено е значението на проблематиката от сферата на бизнес етиката в качеството ѝ на превантивен механизъм срещу допускане на неправомерно поведение. В четвъртата част са изложени аргументи в подкрепа на тезата за compliance в ролята му на медиатор между регулаторната принуда и по-ефективната саморегулация. Представени са варианти за интегритет на compliance с вътрешния контролен механизъм. Предложен е авторски подход за остойностяване на различните видове compliance разходи.</p>
14.	6.	<p>Георгиев, Л., Н. ВЪЛКАНОВ, Ан. Ямболов (2018). Връзката „конкурентност – стабилност“ през призмата на банковата система в България // Годишник на ИУ-Варна, том 88, ISSN 0861-6752, с. 275-353.</p> <p>Авторово участие: глава първа, параграф 2 (Метрика и приложения в емпиричните изследвания).</p>

	<p>Преобладаващото мнение в специализираната литература е, че по-голямата конкуренция и по-малка концентрация в банковата система са свързани с по-голяма нестабилност. Според тази т.нар. хипотеза „конкурентност-нестабилност” съществува компромис между конкуренцията и стабилността. Напоследък обаче нараства популярността на противоположната хипотеза - „конкурентност-стабилност”. Според нея по-голямата конкуренция между банките допринася за стабилността на банковата система, т.е. не е налице компромис между конкурентност и стабилност. Предмет на изследване в студията е връзката „конкурентност-стабилност” в банковата система, а обектът е банковият сектор в България. Оценявайки нарастващото значение на финансовата стабилност в годините след глобалната криза, целта на студията е да даде задоволителен отговор на въпроса – до каква степен конкуренцията на банковия пазар в България оказва влияние върху стабилността на кредитните институции и банковата система като цяло?</p> <p>В първа глава се формира теоретико-приложната рамка на изследването. Параграф 1 обобщава основните теории за връзката между банковата конкуренция (концентрация) и финансовата стабилност. Тъй като измерването на банковата конкуренция и финансовата стабилност е от решаващо значение за изследването, параграф 2 е насочен именно към тази проблематика. Обсъждат се силните и слабите страни на различните показатели за измерване на конкуренцията в банковия сектор. Разгледани са показателите за финансова стабилност на банките. Анализира се използването на индикаторите в различни емпирични изследвания на релацията „конкурентност-стабилност”.</p>
--	--

III. Научни статии по чл. 62, т. 4 от ПУРПНСЗД в ИУ – Варна

Общ номер	Номер в група	Заглавие Резюме
15.	1.	<p>Вълканов, Н. (2017). Обзор на емпиричните изследвания на връзката „конкурентност – стабилност“ в банковия сектор. Известия на Икономически университет - Варна, том 61, №3, ISSN 1310-0343, с. 174-196.</p> <p>Целта на статията е формулиране на аргументирано становище по дилемата - дали прилагането на стандартизирани</p>

		<p>индикатори и коефициенти за измерване на релацията „конкурентност – стабилност“ е достатъчно надеждно, или пък особеностите на отделните икономики предопределят необходимостта от модифициране на изследователските подходи чрез включване на допълнителни макроикономически и специфични за банковата система показатели. Реализацията на поставената цел се осъществява чрез анализ на ключовите изследвания по темата, систематизиране на приложените в тях подходи и индикатори за тестване на разглежданата връзка, както чрез и обобщение на постигнатите резултати, подкрепящи или отхвърлящи споменатите хипотези. Направените обобщения се базират върху основните емпирични изследвания на релацията „конкурентност-стабилност“ в банковите системи, публикувани през периода 2002–2016 г., използващи като средство за анализ група от предварително дефинирани стандартизирани количествени показатели.</p>
16.	2.	<p>Вълканов, Н. (2018). Тенденцията към гранулиране или новата визия за нефинансовите рискове. Известия на Съюза на учените – Варна, Серия „Икономически науки“, том 7, №2, ISSN: 1314-7390, с. 34-43.</p> <p>Обект на изследване в статията е наблюдаващата се все по-отчетливо в съвременни условия тенденция за „гранулиране“ (раздробяване) на риска при финансовите институции, произтичащ от ситуации по изпадане в несъответствие с регулаторната и надзорната рамка, допускане на неправомерно поведение, дефектиране на ИТ системи, пробив в информационната и физическата сигурност, пропуски, грешки и др. С отделни примери са онагледява нарасналата значимост на тези рискове и тяхното обособяване в подкатегории със самостоятелна значимост. Извеждат се аргументи в подкрепа на тезата за преосмисляне на традиционния поглед към нефинансовите рискове, както и преглед на няколко примерни варианта за гранулиране. На тази база се предлага единен подход за противодействие, основаващ се на принципите на compliance функцията.</p>
17.	3.	<p>Вълканов, Н. (2018). RegTech и SupTech - високотехнологичните иновации в сферата на финансовото регулиране. Известия на Съюза на учените – Варна, Серия „Икономически науки“, том 7, №2, ISSN 1314-7390, с. 44-54.</p> <p>Засиленият надзорен натиск спрямо финансовия сектор провокира търсенето на нови варианти за неговото смекчаване,</p>

		<p>както и за намаляване на произтичащото от него разходно бреме. Едно от решенията в тази насока се свързва с появата на високотехнологичните RegTech и SupTech компании, специализирани в осигуряването на регулаторно съответствие. Тяхното навлизане е пряко следствие от актуалния процес на дигитална трансформация, включващ внедряването на инструментариум от сферата на изкуствения интелект, блокчейн технологиите, обработката на големи масиви от данни (big data), изчисленията в облак (cloud computing) и др. Статията разглежда основните сфери на приложение на специализирания RegTech и SupTech инструментариум и неговата интеграция във финансовия сектор.</p>
18.	4.	<p>Stavrova, E., N. VALKANOV (2018). Correspondence Interrelations Between Banks and Systems for Information Discovery in Databases Created for Them, Economics and Management, Volume: XV, Issue: 2, ISSN: 2367-7600; 1312-594X, pp. 27-43.</p> <p>Международните банкови преводи се използват и за нелегални парични трансфери, свързани с инкриминирани капитали, нарушаване на санкции и търговия с ембаргови държави и т.н. От друга страна, ефективният мониторинг на трансферните операции е невъзможен без наличието на автоматизирани информационни системи. Акцентът в статията е поставен върху методите, базирани на итерационните процедури и евристичния анализ по отношение на несистематични трансакции, съдържащи подозрителни характеристики. Аргументира се тезата, че прилагането на споменатите методи наред с автоматизирането на процеса по проследяване и анализ на международните преводни операции е от ключова значимост при осъществяването на комплексна клиентска проверка в сферата на кореспондентското банкиране.</p>
19.	5.	<p>VALKANOV, N., E. Stavrova (2019). Preventing the Bank Frauds by Ensuring Effective Compliance Function. 100-Cs Revista de humanidades y ciencias sociales y multidisciplinaria, Publicación científica open access, PUBLICACIÓN TRIMESTRAL, Vol. 5, Número 1, Enero Junio 2019, Santiago, Chile, ISSN 0719-5737, pp. 60-71.</p> <p>Осигуряването на ефективна степен на съответствие с нормативната рамка е актуален проблем, пред който са изправени съвременните банкови организации. Приложението на различни процедури в сферата на съответствието е изискуема</p>

		<p>дейност с неоспорим превантивен характер. Междувременно банките са принудени да плащат все по-високи разходи, за да посрещнат постоянно нарастващите регулаторни изисквания в тази област. В статията са разгледани основните принципи на compliance функцията и внедряването ѝ в банковите политики в областта на риск мениджмънта. Обект на дискусия са и някои проблемни въпроси, свързани с нейното ефективно прилагане. Акцентът в анализа е поставен върху дейностите на универсалните търговски банки, доминиращи в банковите системи на Югоизточна Европа.</p>
20.	6.	<p>Вълканов, Н. (2019). Акценти от последните промени в нормативната рамка срещу прането на пари // Известия на Икономически университет – Варна. 63 (1), ISSN 1310-0343, с. 5 - 24.</p> <p>Обект на изследване са актуалните промени в националната нормативна рамка срещу прането на пари, въведени с приетия през 2018 г. нов Закон за мерките срещу изпирането на пари. В хронологичен аспект накратко са представени някои от ключовите изменения в европейското и националното ни законодателство и основните фактори, провокиращи необходимост от постоянна превантивна инициатива в тази сфера. На базата на анализ на някои от актуалните законови промени са конкретизирани няколко проблемни моменти, свързани с тяхното прилагане. На дискусия е поставен въпросът доколко новите законови изисквания са достатъчен стимул за подобряване ефективността на националната макрорамка за борба с изпирането на пари.</p>
21.	7.	<p>Valkanov, N. (2019). Mitigation of Regulations Burden in Financial Sector by Application of High Tech Solutions // Economics and Management, Volume: XVI, Issue: 1, Year: 2019, ISSN: 2367-7600; 1312-594X, pp. 19-30.</p> <p>Въвеждането на нови и по-комплексни регулации след кризата от 2007-2008 г. налага финансовите институции да понесат значителното увеличение на разходите си за регулаторно съответствие. В същото време прилагането на технологични решения, базирани на блокчейн, изкуствения интелект и големите данни, придобива все по-голяма популярност в различни сегменти на финансите, включително в сферата на регулирането. Появата на RegTech компаниите променя традиционния модел за регулаторно третиране, въвеждайки възможност за сътрудничество с външни</p>

		доставчици на технологична експертиза. Статията разглежда взаимодействието между финансовите институции и compliance ориентираните технологични иновации чрез очертаване на три възможни перспективи за бъдещо развитие.
22.	8.	<p>Valkanov, N. (2019). Smart Compliance or How New Technologies Change Customer Identification Mechanisms in Banking // Електронно списание „Икономика и компютърни науки“, бр. 2 / 2019, ISSN 2367-7791, с. 12-19.</p> <p>Съвременната банкова дейност е повлияна от най-новите технологични трендове. Встрани от чисто търговското им приложение, те могат да бъдат разглеждани и като фактор с ключово значение за развитието на банковите информационни системи за клиентска идентификация и мониторинг на операции. Изследването се фокусира върху възможностите на блокчейн, големите данни и изкуствения интелект по отношение на отделни ежедневни контролни дейности срещу изпиране на пари и финансиране на тероризъм, прилагани на фронт- и бек офис равнище. Представени са няколко възможни сценария за бъдещото развитие на политиките по осъществяване на клиентска идентификация в банковата сфера.</p>

IV. Научни доклади по чл. 62, т. 4 от ПУРПНСЗД в ИУ – Варна

Общ номер	Номер в група	Заглавие Резюме
23.	1.	<p>Вълканов, Н. (2009). Клиентската идентификация като механизъм за превенция достъпа на нелегално придобити капитали до банковия сектор. // Сборник с доклади от Седмата научно-приложна конференция с международно участие, “Инвестиции в бъдещето - 2009”. Варна, ISBN 978-954-90156-6-9, с. 114-120.</p> <p>Изпирането на пари е сред основните проблеми, пред които са изправени съвременният финансов и в частност банков сектор. Една от основните превантивни мерки, прилагани от банковите институции, е надеждната клиентска идентификация. Интегрирането на съответните идентификационни процедури и механизми в ежедневната банкова дейност е предпоставка за ограничаване достъпа на капитали с нелегален произход до финансовата система. В доклада се акцентира върху дейността на българските банкови институции в тази насока. В обобщен вид се разглеждат операциите за първоначално клиентско</p>

		идентифициране и последващ мониторинг, както и идентификацията на страните по извършвани чрез банките парични преводи. Предлагат се възможности за оптимизиране на идентификационните практики от страна на банковите институции.
24.	2.	<p>Вълканов, Н. (2015). Възможни подходи за измерване на връзката „стабилност-конкурентност“ в българската банкова система. // Сборник с доклади от Десета научно-приложна конференция с международно участие „Инвестиции в бъдещето – 2015“. Варна: 2015, ISSN 1314-3719, с. 123-128.</p> <p>Проблематиката, свързана със стабилността и конкурентността на банковите системи, винаги е била актуална, особено в периоди по време и след протичането на финансови и банкови кризи. От тази гледна точка започналата в края на 2007 г. глобална финансова криза, катализираща се и преминала през няколко етапа през следващите години, извежда отново на дневен ред логичния въпрос дали категориите „стабилност“ и „конкурентност“ не са антоними, когато става въпрос за съвременната банкова система. В практиката съществуват различни подходи, индикатори и механизми за тяхното емпирично установяване и измерване. Основните от тях са обект на анализ в доклада, а поставеният акцент е върху някои особености на българската банкова система, оказващи влияние върху разглежданите индикатори.</p>
25.	3.	<p>Вълканов, Н. (2015). Постигане на регулаторна ефективност чрез установяване на макропруденциални регулаторни подходи. // Сборник с доклади от VI Международна научна конференция „Следкризисният финансов свят – стагнация или радикална промяна“. Равда, Издателски комплекс – УНСС, ISBN 978-954-644-821-7, с. 137-143.</p> <p>Развитието на финансовата система и нарастващата комплексност на използвания от нея инструментариум поставят на дневен ред въпроса дали традиционната регулаторна инфраструктура е в състояние да отговори адекватно на предизвикателствата на съвременната пазарна среда. Развитието на последната криза доказва необходимостта от преосмисляне на някои традиционни регулаторни практики и механизми. В този контекст в доклада се представя концепцията за макропруденциално регулиране на финансовия сектор, залягаща все по-широко в практиката на надзорните институции.</p>

26.	4.	<p>Вълканов, Н. (2015). Макропруденциалното регулиране като иновативен подход за осъществяване на ефективен надзор върху финансовия сектор. // Сборник с доклади от международна научна конференция Икономиката в променящия се свят: национални, регионални и глобални измерения, Том IV, Варна: Наука и икономика, ISBN 978-954-21-0853-5, с. 138-145.</p> <p>Промените в пазарната среда от последните няколко десетилетия налагат необходимостта от нов поглед спрямо надзорната и регулаторната рамка на финансовия сектор. От своя страна, глобалната финансова криза, започнала в края на 2007 г., послужи като катализатор за въвеждането на иновативни регулаторни практики и механизми. Обект на анализ е макропруденциалният регулаторен подход, чрез който финансовият сектор се третира като интегрирана съвкупност от взаимнообвързани институции, притежаващи индивидуални равнища на системна значимост. Разгледани са някои от спецификите на инструментариума на макропруденциалното регулиране.</p>
27.	5.	<p>Вълканов, Н. (2017). Инстанцията Compliance – бремене или възможност за банковите институции? // Сборник с доклади от VII Международна научна конференция „Икономическата (не)свобода“. Равда - 2016 г., Издателски комплекс – УНСС, ISBN 978-954-644-932-0, с. 102-108.</p> <p>Събитията във финансовата сфера от последното десетилетие разкриват наличието на редица проблемни моменти, свързани с банковите институции в глобален мащаб – от безконтролната ипотечна секюритизация, през манипулирането на значими финансови индекси, до понасянето на многомиллиардни загуби от глоби и наложени санкции. Всички те са свидетелства за един регулаторен финансов провал на световно равнище и недостатъчна и ефективна вътрешна саморегулация от страна на отделните банки. Наред с това кредитните институции бяха натоварени и с бремето на разходите по въвеждане на новите регулации. Докладът разглежда ключовата от тази гледна точка за банките политика по осигуряване на нормативно съответствие в ролята ѝ на мост между нарастващата регулаторна обремененост и възможностите за постигане на стратегически успех от тяхна страна.</p>
28.	6.	<p>Вълканов, Н. (2017). Рискът от неправомерно поведение – новото лице на банковия операционен риск // Сборник с</p>

		<p>доклади от Единадесета научно-приложна конференция с международно участие “Инвестиции в бъдещето '2017”, НТС-Варна, ISSN 1314-3719, с. 121-126.</p> <p>В последните години ставаме свидетели на това как едни от най-големите банкови групи в САЩ и ЕС понесат огромни глоби за извършени от тях неправомерни действия. Често те се измерват в милиарди и се налагат от регулаторите за различни нарушения от страна на банките или техните клиенти – манипулиране на пазарите, укриване на данъци, изпиране на пари, търговия с ембаргови страни и т.н. Мащабите на тези санкции са впечатляващи и определено натежават върху и без това натоварените с покриването на редицата нови регулаторни изисквания банкови баланси. В доклада се разглежда нарасналата значимост на риска от неправомерно поведение (misconduct risk), дефиниран в качеството му на един от най-съществените компоненти в групата на операционните рискове.</p>
29.	7.	<p>Вълканов, Н. (2017). Офшорлийкс – началото на края или нов етап в развитието на офшорните финансови центрове? // Сборник с доклади от VIII Международна научна конференция „Икономиката в променящия се свят-национални, регионални и глобални измерения“, Варна: Наука и икономика, том 1, ISBN 978-954-21-0927-3 с. 48-53.</p> <p>За периода от 2013 до 2016 г. Международният консорциум на разследващите журналисти (ICIJ) разкрива информация за офшорни регистрации и сметки на физически и юридически лица от цял свят. Така проблематиката за банковата тайна, международното изнасяне на средства и укриването на данъци за пореден път беше подложена на „осветляване“ в публичното пространство. Наред с това класическият офшорен модел е изложен на изпитание и под натиска на финансовите иновации (като например масовото навлизане на Fin Tech компаниите), напредъка в сферата на информационните технологии и зараждането на изцяло дигитални финансови инструменти (каквито са криптовалутите) и платформи за международни финансови трансакции, както и в резултат от въвеждането на някои ключови регулации с глобално въздействие (като щатската FATCA). Обект на анализ в доклада е въздействието на променящата се финансова индустрия върху офшорната дейност като се акцентира върху някои отделни фактори, изменящи възприетата парадигма в това отношение. На тази база е поставен въпросът дали финансовите иновации и засиленият</p>

		обществен натиск в крайна сметка няма да провокират еволюцията на познатите ни офшорни зони в посока обособяването им като своеобразни виртуални финансови центрове.
30.	8.	<p>Вълканов, Н. (2018). RegTech в помощ на финансовото регулиране // Сборник с доклади от Осмата международна научна конференция с международно участие „ЕС - Измественият център и новата периферия“, Равда, Издателски комплекс – УНСС, ISBN 978-619-232-143-7, с. 100-105.</p> <p>Акронимът RegTech (REGulatory TECHnology) е обобщаващо понятие, описващо приложението на високотехнологични ИТ решения от страна на финансовия сектор в отговор на засилващите се регулаторни изисквания. В по-широк смисъл категорията RegTech изразява актуалния процес на дигитална трансформация при осигуряването на регулаторно съответствие чрез внедряването на инструментариум от сферата на изкуствения интелект, блокчейн технологиите, обработката на големи масиви от данни (big data), изчисленията в облак (cloud computing) и др. Докладът разглежда основните моменти, свързани с появата на специализираните RegTech компании и тяхната интеграция във финансовия сектор.</p>

V. Учебници и учебни помагала по чл. 65, ал. 1, т. 8 от ПУРПНСЗД в ИУ – Варна

Общ номер	Номер в група	Заглавие Резюме
31.	1.	<p>Вачков, Ст., Й. Йорданов, Л. Георгиев, Д. Петров, Ст. Киров, Хр. Благойчева, Д. Рафаилов, Л. Найденов, Св. Герчева, Ал. Панчева, Ат. Камеларов, Н. ВЪЛКАНОВ (2017). Въведение във финансите, Варна: Наука и икономика, ISBN 978-954-21-0939-6.</p> <p>Авторово участие: тема 6. Регулиране на финансовия сектор, с. 98-118.</p> <p>В учебника се засягат въпроси, свързани с природата на финансовите пазари и инструменти, структурата на финансовия сектор, спецификата на банковите и небанковите финансови институции, основните концепции при фирмените и публичните финанси.</p> <p>В тема 6 са разгледани основните предпоставки,</p>

		потвърждаващи необходимостта от комплексен надзор върху финансовата система, спецификите на финансовите регулации, елементите на регулаторния инструментариум и свързаните с тях дейности, регулирането на микро- и макроравнище.
32.	2.	<p>Йорданов, Й., Рафаилов, Д., Георгиев, К., Николова-Атанасова, К., Бенева, М., Енчева, В., ВЪЛКАНОВ, Н., Кирина, Е., Илиев, К., Филипова, К. (2011), Въведение във финансите (тестове, задачи и казуси). Варна: Р.И.С., ISBN 978-954-8165-13-6.</p> <p>Авторово участие: тема 1. Въведение във финансовия сектор, с. 7-9.</p> <p>Учебното помагало е предназначено да подпомогне обучението на студентите, изучаващи дисциплините „Финанси“, „Въведение във финансите“ и др. Обхванати са проблеми от трите най-важни области на финансите – финансови пазари и банково дело, корпоративни финанси и публични финанси. В помагалото се съдържат тестови въпроси, задачи и казуси, чрез които се дава възможност за практическо приложение на изучавания материал.</p>
33.	3.	<p>Панчева, А., Камеларов, А., ВЪЛКАНОВ, Н., Найденова, К., Николова-Атанасова, К., Енчева, В., Джулинска, Т., Филипова, К., Трифонова, М., Бенева, М., Джапаров, П., Борисов, С. (2017), Въведение във финансите: Учебно помагало, Варна: Наука и икономика, ISBN 978-954-21-0937-2.</p> <p>Авторово участие: тема 6. Регулиране на финансовия сектор, с. 49-54.</p> <p>В учебното помагало се поставя акцент на въпросите за парите, природата на финансовите пазари и инструменти, структурата на финансовия сектор, спецификата на бизнеса на банковите и небанковите финансови институции, особеностите на договорно-спестовните институции, регулациите във финансовия сектор, основните сделки на валутния пазар, най-съществените концепции при управлението на фирмените финанси, публичните финанси и др.</p>

VI. Други публикации (научнопопулярни статии) по чл. 71, ал. 6, т. 2, буква „в“ от ПУРПНСЗД в ИУ – Варна

Общ номер	Номер в група	Заглавие Резюме
34.	1.	<p>Вачков Ст., Л. Георгиев, Д. Рафаилов, Л. Найденов, Св. Герчева, Ат. Камеларов, Н. ВЪЛКАНОВ (2016). Финансовата наука в ИУ – Варна – Борба с превратностите на времето. Варна: Наука и икономика, ISBN ISBN 978-954-21-0901-3.</p> <p>Авторово участие: глава 1 (параграф 3.2. Краят на катедра „Финанси и кредит“ във ВИНС – Варна), с. 59-62; глава 2 (параграф 1.2 Първото десетилетие (1989-1999)), с. 65-66; глава 2 (параграф 2 Утвърждаване в академичното пространство на ИУ-Варна), с. 67-75.; глава 3. Образователна дейност на катедрата, с. 76-92.</p> <p>Книгата е издадена по повод 80 годишнината от това събитие. Структурирана е в три раздела, в които се разглеждат историята на катедрата от основаването ѝ до наши дни, теоретичното наследство на нашите предшественици и научните приоритети на днешния академичен състав.</p> <p>Параграф 1.3 на глава първа представя периода между 1950 и 1956 г., свързан с последните години от съществуването на катедра „Финанси и кредит“ във ВИНС-Варна. В контекста на обществената и политическа обстановка в страната през 50-те години на миналия век в хронологичен аспект са описани последвалите промени в наименованието на катедрата, честите смени на учебните планове и невъзможността за продължаване на специалност „Финанси и кредит“, довело до закриването на едноименната катедра.</p> <p>Параграф 1.2 от втора глава обхваща първото десетилетие от развитието на възстановената катедра „Финанси и кредит“ в периода между 1989 г. и 1999 г., свързано с подготовката на нови специалности и развитието на академичния състав.</p> <p>Параграф 2 включва два основни момента. Първият е свързан с формирането на собствена идентичност на катедрата в периода след 1999 г., а вторият представя най-актуалните събития от катедрения живот.</p> <p>Третата глава от изследването е посветена на образователната дейност на катедрата в стария и новия период от нейното</p>

		<p>съществуване. Представени са отделните специалности и включените в тях дисциплини. Новият период от развитието на катедрата проследява създаването и развитието на специалностите в ОКС „бакалавър“ и „магистър“, развитието на докторските програми и защитените докторати, както и осигуряването на учебния процес.</p>
35.	2.	<p>Тодорова, М., Н. ВЪЛКАНОВ, Вл. Досев (2018). Русско-български и българско-русски словарь. Бухгалтерский учет, финансы, аудит, Варна: Наука и икономика, ISBN 978-954-21-0954-9, 351 с.</p> <p>„Бухгалтерский учет, финансы, аудит“ е първият издаден у нас руско-българският и българо-руски речник в областта на финансово-счетоводната тематика. Той представя обстойно съвременния лексикографски ресурс на терминологията от счетоводната, финансовата и одитната теория и практика. Непрекъснатото усъвършенстване на информационните технологии, на бизнес процесите, на финансовите отношения обуславя появата на значителен масив нови термини, които се нуждаят от лексикографско представяне и систематизиране. Речникът е предназначен за студенти икономисти, както и за широк кръг читатели. Обхваща пластове както от практиката на националната счетоводна отчетност, финанси и одит, така и международно възприети специализирани термини. В структурно отношение той е построен на азбучно-гнездовия принцип, а словникът му съдържа около 2000 речникови единици.</p>